Ч. 210 Второк 19 вересня (2 жовтня) 1900 Рік X

Заходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 12.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жаданє і за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в аґенциї дневників пасаж Гавсмана ч. 9 і в ц. к. Старостствах на провінциї:

на цілий рік К. 4·80
на пів року „ 2·40
на чверть року „ 1·20
місячно . . „ —·40

Поодиноке число 2 с.

З почтовою пересилкою:

на цілий рік К. 10·80
на пів року „ 5·40
на чверть року „ 2·70
місячно . . „ —·90

Поодиноке число 6 с.

Вісти політичні.

(Рух виборчий а Русини. — Вибори в Анґлії і справа служби войскової. — Росия а Анґлія. — Ситуация в Хіні. — Нові вісти про втечу хіньской цісаревої. — Вальдерзе замість хіньского цісаря).

Рух виборчий стає щораз живійший а сварка межи Русинами щораз більша. У нас не дивлять ся на то, у кого яснійше в голові, але — що ужиємо тривіяльного порівнаня — у кого чорнійше, чи більше піднебінє, і чи міцні зуби. О поставленю якихсь кандидатур нема по ки що й бесіди, а ті кандидатури, про які нині лиш говорить ся, то ще вода во облацїх. Можна хиба сказати, що дри Окуневский і Олесницкий не хотять кандидувати, що виринають такі кандидатури, як дра Петрушевича і дра Короля в Жовкві, першого з IV, другого з пятої куриї, в Каменеччині о. Земкин, др. Кос в Болехівщині з V, а п. Романчук з IV куриї, і т. п., в Станїславівщині завязав ся комітет, котрий взиває кандидатів, щоби до него зголосили ся. Предсїдателем того комітету єсть о. Бариш в Угринові долїшнім, а членами комітету: о. Петрушевич з Єзуполя, радник суду Карапович, радник суду Проскурницкий, др. Михайло Коцюба і др. Та й в других повітах рушають ся Русини, як звичайно по свому, зачинають насамперед від сварки.

Та й Анґлія має свої вибори тепер, а рух виборчий відбуває ся під вражінями з війни в полудневій Африцї і під окликом потреби установленя сильної армії і заведеня загального обовязку служби у войску. Що Анґлія носить ся з гадкою завести загальний обовязок служби войскової, о тім вже нема сумніву, лиш розходить ся ще о то, як, бо справа загального обовязку служби войскової єсть в Анґлії дуже непопулярна. Ґен. Робертс, котрого тепер іменовано головнокомандуючим цілої британьскої армії, єсть того погляду, що треба буде конче завести загальний обовязок служби войскової, але лиш постепенно. Другі кандидати і виборчі пуджають виборців — та може і не без рациї, Росиєю і Хіною. Они кажуть виборцям, що заколот хіньский готов прибрати величезні розміри, а Росия старає ся лиш о то, щоби Анґлію чимсь заняти і дати їй якусь роботу; вже тепер має она охоту забрати собі Шангаї-кван і зелїзницю, що веде до Тієнціну.

Ситуация в Хіні, як здаєсь, єсть дійстно безвихідна, бо з одної сторони держави не можуть погодити ся з собою. З другої хіньске правительство не хоче пристати на тяжкі условія мира, а наконець і сам нарід не хоче тихо сидіти. О скілько тепер показує ся, то Лі-Гун-Чан, повномочник хіньского цісаря, клонить ся дуже на сторону Росиї а знов мабуть чи не внаслідок того пішла чутка, що Німеччина і Анґлія хотять спільно виповісти війну Хіні. Америка сама не знає, що робити і зміняє поволи своє давнїйше рішуче становище.

Аж тепер показуєсь, як і коли втікала хіньско-цісарска родина з Пекіну, а німецкі ґазети подаючи сю вість показують охоту оправдувати цісареву реґентку зі всего, що стало ся було в серпни сего року в Хіні. Цісарева, — кажуть они — хоч і противна впливам західної культури, не винна тому, що в Хіні переслїдувано чужинців; тому винні її дорадники, котрі все представляли її в иншім сьвітлі і говорили неправду. Вже машерували войска союзних держав на Пекін, а цісаревій все доношено о побідах хіньскої армії, так, що она чула ся безпечною і сиділа спокійно в своїй палаті. Аж коли союзні войска стали добувати ся до Пекіну, цісарева-реґентка в супроводі цісаря пустила ся з великим поспіхом втікати. Они обоє втікали перебрані за простих людий у звичайнім бавовнянім одіню і на простім возї, а їх відводила лиш дуже мала сторожа. В дорозї натерпіли ся не мало. Три дні мусїли живити ся лиш самою пшоняною кашею і спати на голій земли в брудних гостинницях.

До бюра Райтера доносять з Пекіну, що кн. Чінґ на предложенє послів, щоби двір цісарский вернув до Пекіну відповів, що вислав в сїй справі мемориял до цісаревої. Постановлено дійстно, що ґен. Вальдерзе має занятп для себе одну з цісарских палат в заказанім місті і там закватирувати значну часть німецкого войска. Американцям то не сподобало ся, але они рішучо тому не спротивили ся

---

3)

ПИСЬМО і МОВА.

(Написав К. Вербин.)

(Дальше).

Глаголиця появила ся письмом мертвої мови, і длятого она нас тут дальше не обходить. Важнійшою єсть кирилиця, бо з неї виробили ся опісля всілякі азбуки славяньскі і длятого приглянемо ся їй близше.

Єсть річию певною, що той, хто придумав кирилицю, чи то був дійстно сьв. Кирил, чи еп. Климент, злагодив її передовсім до славяньскої вимови, отже рівночасно з письмом установив і фонетичну правопись. Инакше преці й не могло бути. Але й то річ певна, що він нагинаючи письмо після грецкого взірця, старав ся ще більше нагнути і правопись славяньску до грецкої, щоби її очевидно поставити на висоті тодїшної грецкої науки. З того вийшло, що славяньска правопись вже в самім першім початку змішала ся грубо з грецкою правописию. Насамперед увійшли до славяньскої азбуки всї букви з грецкої азбуки, і майже в такім самім порядку та з таким самим значінєм як в грецкій мові; до того доороблено ще букви для специяльно славяньских звуків, яких не було в грецкій мові.

Вже з самого укладу азбуки виходить, що той, хто її укладав, не звертав уваги на етимольоґію, лиш на вимову, бо в противнім случаю не був би лучив по два звуки під один знак. Бо коли буквою, званою „зело“ (або як дехто каже „дзело“ і „дзіло“) означав ся дійстно зложений звук „дз“, то ся буква була поправді злишна, позаяк в азбуцї находять ся оба ті знаки „д“ і „з“ окремо, отже треба їх було лиш разом зложити. Але тут очевидно не розходить ся о походженє (етимольоґію) того зложеного звука, лиш о скілько можна, вірне наслідуванє грецкого взірця з увзглядненєм і славяньскої вимови. Подібно має ся річ і з буквами, званими „он“ і „от“. Тут не розходило ся анї о означенє якихсь двох окремих звуків, анї о якесь походженє одного звука з другого, а просто лиш о наслідуванє грецкого взірця. Щоби же тому другому „о“, званому „от“ (ѡ) знайти якесь приміщенє, то визначено єму всїляку службу зовсім без огляду на етимольоґію: то до писаня в грецких словах, то до означеня оклику, то знов до означеня множини і робленя всїлякої ріжницї в словах і т. п., а то преці не етимольоґія.

То, що ми тут сказали о тих кількох буквах, можна би сказати і о декотрих инших, а навіть найзавзятійший приклонник т. зв. етимольоґічної правописи, скоро має добре понятє о етимольоґії, не скаже, що в тім способі писаня був хоч би слїд якоїсь етимольоґії. Заведенє знаків наголосу і придиху над славяньскими буквами (в найстарших староолавяньских рукописах їх нема) надало славяньскій правописи ще більшої подібности до грецкої і зробило з неї лиш тим більше махінальне наслідуванє грецкого взірця, бо анї славяньский наголос не давав ся уняти в такі строгі правила, як грецкий, анї не було в нїй такого придиху, як в грецкій мові. Так отже увійшли до славяньскої правописи ще й знаки, для котрих ужито навіть чисто грецких назв, як: оксія (ὀξύς), барія (βαρύς) і т. д.

Але найхарактеристичнїйшими для славяньскої правописи були деякі з тих букв, котрі придумано для означеня звуків чисто славяньских, а іменно: „йор“, йори, їр“ (ъ, ы, ь), і т. зв. йотовані: є, ѣ, ю, я, отже як-раз ті, із за котрих у нас веде ся найбільша борба. Що букви „ъ, ы, ь“ були зроблені на основі вимови (фонетики), о тім нема й сумніву, та й не може бути, бо преці не установлювано би без потреби знаків, для котрих навіть в грецкій азбуцї не було взірця. Але як вимавляли ся ті букви? Того нині не можемо докладно знати, так само, як не знаємо зовсім докладно яка була в старині вимова деяких грецких букв, бо вимови деяких букв в мертвих язиках взагалї можемо дослідити лиш в загальних чертах при помочи науки, званої етимольоґією, та через порівнуванє всїляких язиків. Отже знаємо лиш тілько, що букви „ъ“ і „ь“ були знаками для самозвуків і що „ъ“ вимавляло ся трохи подібно до „у“ а трохи до „о“, а знов „ь“ вимавляло ся трохи подібно до „е“ а трохи до „і“. Як видимо, вимова тих звуків була досить трудна, а з того виходить, що в живій староославяньскій мові міг лиш той написати в якімсь слові правильно котрийсь з тих самозвуків, хто знав добре его вимову; хто її не знав, міг легко побаламутити і написати „у“ або „о“, „е“ або „і“. Виходить з сего дальше, що сї дві букви, найважнїйші репрезентанти

Новинки.

Львів дня 1 го жовтня 1900.

— **Справа дяківскої льотериї** стоїть так, що вже за кільканайцять днів відбуде ся тягнене льосів. Отець Танячкевич, що займає ся тою льотериєю, відзиває ся до всїх отцїв духовних з просьбою, щоби они потрудили ся з провізорами та ключами кілька кроків до церковної скарбони і вислали гроші до „Народної Торговлї“ у Львові. Рівночасно подає о. Танячкевич до відомости, що розіслав льоси до всїх єпископів Франциї і Німеччини і сам ще об'їде цїлу державу. Нерозпродані льоси будуть розділені межи найбіднїйші церкви, три з кождого деканату.

— **Знаменита нагода до купна землї.** Ц. к. суд окружний в Станиславові оголосив лїцитацию слїдуючих маєтностий: Озеряни, Зелена, Бортники, Трояни і Олеша, всї в повітї товмацкім. Лїцитация Олеші дня 11 жовтня с. р. Оцінена на 446.238 кор., найнизша цїна 297.019 кор., вадіюм 44.600 кор. Згадую про Олешу тому, що лише селяни Олеші і сусїдних сіл Живачева і Долини заходять ся, щоби стати до лїцитациї. Підписаний зробив умову з Банком краєвим, що на случай, як зголосить ся до купна стілько селян, щоби могли розібрати весь ґрунт, і зложать 44.600 корон в готівцї на вадіюм, то купить тую маєтність Банк краєвий для парцеляциї межи них. Маєтність Олеша має 1800 морґів землї, з того половина лїса. Земля першої якости. Лїс дубовий, поверх 400 морґів з того, є лїс старий, котрого дерево варта з морґа 400 зр. Єсли би хто хотїв взяти участь в сїй парцеляциї, мусїв би до 5-го жовтня с. р. прислати підписаному 15 зр. від морґа на вадіюм. — *Тит Войнаровский* парох в Баличцях почта Гвоздець.

— **Курс науки дяківства** і сьпіву хорального при церкві в Зборові розпочинає ся з днем 13 жовтня 1900. Близші інформациї що до принятя на тую ж науку подасть на жадане інтересованих: Т. Янїшевский в Зборові, почта в місци.

— **Кара на ґр. Льва Толстого** Як доносить Льозаньска ґазета, кинув київский митрополит Іоанників клятву на славного российского писателя ґр. Льва Толстого і в окружнику датованім ще дня 31 марта с. р. висланім до всїх российских владик, каже, що ґр. Толстой дав доказ своїми дїлами, що він єсть ворогом православної церкви.

— **Небезпечна вихованка,** Станислава Крижанївска, забрала своїм опікунам Ж. при улици Шпитальній 540 корон, золотий годинник, кілька перстенів і 3 книжочки каси ощадности і щезла з тою добичею без слїду. Крижанївска має лїт 21, єсть високого росту, худощава, брунетка і мала на собі темно-зелену сукню і синю хустку.

— **Свиня з'їла дитину.** Так доносять з Дрогобича. Якась селянка Рентюк, чи з байдужности, чи може з необачности лишила в пецках малесеньку дитину, а сама пішла за село прати. Тимчасом прийшла свиня і загризла на смерть дитинку розгризши її головку.

— **Американьскі плякати виборчі.** Заким прийде день вибору президента Сполучених Держав, то Американцї готові поналїплювати плякати виборчі ще й на небо. Якийсь Бос Крукер в Ню-Йорку впав ось на який концепт. Минувшого понедїлка побачили жителї при сквері Мадізона величезне полотно, що як би вітрило висїло у воздусї на 100 стіп високо понад містом. Був то величезний плякат, котрий держали у воздусї паперові орла, а на білім полотнї було виписане величезними чорними буквами: „Трусти і імперіялїзм грозять свободї!“ Коли же довідали ся републиканци, що Крукер зробив, то зараз і собі завісили високо у воздусї під небом саме коло Крукерового плякату другий плякат, на котрім було виписане: „Крукерови здає ся, що небо до него належить; але він того не докаже. Голосуйте за еманципацию Таммані!“ — При надходячих виборах сей спосіб плякатованя і аґітованя придасть ся може кому і у нас.

— **Нечувана дорожня** настала тепер в Трансвалю, де як звістно лютить ся страшна війна. В Йоганесбурзї міх бараболь платить ся тепер по 5 фунтів штерлїнґів, що значить на наші гроші 120 корон або 60 зр. За комнату на дві особи треба платити місячно півтретя до трох фунтів штерлїнґів (60 до 72 корон). За дуже скромненький обід треба заплатити півтора шілїнґа (1 К. 80 с.), фляшка пива коштує півтора шілїнґа; за десять пачок шведских сїрничків треба заплатити пів шілїнґа. Чобіт не можна зовсїм купити і длятого богато людий ходить босо.

— **Проба довгого лїтаня бальоном** про котру ми доносили, не удала ся. Бальон летїв ледви кілька годин зі скоростию 20 метрів на секунду. А що був дуже сильний вітер і гнав бальоном в сторону як до моря, то воздухоплавцї постановили були ще завчасу спустити ся на землю. Бальон полетів був поза місто Берлин, але летїв з незвістної ще доси причини так низько, що кіш зачіпав об дроти телеґрафічні і розривав їх. Воздухоплавцї побоюючись, щоби не полетїли на море, спустили линву до волоченя, а та зачепила ся і замотала ся в якімсь лїсї об дерева так сильно, що бальон станув зараз як би на припонї. На дворі був великий вихор і бальоном кидало на всї сторони; в коши перевертало ся все до гори ногами, а воздухоплавцї ледви могли удержати ся. Аж лїсничий побачив пригоду бальона і прийшов єму з побережниками на поміч. Всї чотири воздухоплавцї вийшли щасливо і без нїякого покалїченя з тої пригоди. Та й бальон не подер ся; але треба було аж дерева вирубувати, щоби его здоймити.

— **Воздушна труба.** З Ческої Ліпави доносять що там дня 28 вересня пополудни підчас тучі звіяла ся величезна труба, котра наробила страшної шкоди. В місцевости Шинборн воздушна труба розвалила пять домів і рознесла їх, а в двох сусїдних місцевостях по одній хатї; сади при тих хатах вихор зовсїм виломив. В Шинборнї виломив вихор всї дерева на просторі 1400 квадратових сяжнів і поклав їх колесом на земли, або поніс сьвітами. Вихор був так сильний, що вхопивши людий на улици ніс ними до 30 метрів далеко. Много людий внаслїдок того покалїчило ся але нїхто не згинув.

— **Молоді грабежники.** Перемиска полїция відставила оногди до суду бувшого ученика перемиської ґімназиї, 16-лїтного Радецкого, котрий в спілцї з капралем полїциї Жулковским вломив ся до замкненого помешканя п. Баранецкого та забрав богато дорогоцїнностий і инших предметів. Радецкий признав ся щи-

нашої т. зв. етимольоґічної правописи, опирали ся в старославяньскій вимові як-раз на фонетицї, і навіть грецка правопись не могла їх побороти та убрати в свої пута.

Буква „ъ“ і „ь“ мають ще одну важну характеристику для давної славяньскої правописи і для нашої борби етимольоґії з фонетикою. Ті первістні самозвуки стратили були борзо свое значінє, бо коли із старославяньскої мови виробила ся мова церковна, то букви ті заступано вже буквами „о“ і „е“. Букви ті писано очевидно не длятого, що они вийшли з „ъ“ і „ь“ отже не після етимольоґії, але длятого, що змінила ся була їх вимова, отже на основі фонетики. Иноді ставлено замість них просто лиш значок в горі н. пр. „ч'то“, „ч'со“, зовсїм так, як то робить нинї т. зв. фонетична правопись. І ось дивне диво: нинїшні борцї за етимольоґію горлають, що т. зв. фонетична правопись випускаючи „ъ“ і „ь“ зриває з вірою і церквою, бо зриває з церковними книгами, а тимчасом фонетика була в церковних книгах вже тогди, коли на галицкій Руси ще нїкому й не снило ся не то о фонетицї але й о нїякій правописи взагалї, коли, як то кажуть, була ще тьма кромішна! Се єсть найлїпший доказ, що ті борцї, що розпинають ся за етимольоґію або нерозуміють, що то єсть етимольоґія і не знають ся на правописях та істориї їх розвою, або їм — і се річ найімовірнїйша — не розходить ся анї о етимольоґію і о правопись, анї о церков і церковні книги лиш о зовсїм щось иншого.

Для букви „ы“ єсть то характеристичне, що она в порядку букв в азбуцї дістала ся як-раз межи букви „ъ“ і „ь“. Се чей не стало ся случайно. Навіть сама ґрафіка (спосіб виписуваня) сеї букви вказує на якусь єї звязь з тамтими. В кирилици она подібна до зложених двох букв разом, до „ъ“ і „і“. Коли бихтось сказав, що то лиш случайна подібність, то скажемо єму на то, що глаголиця показує ще вразнїйше, що на „ы“ зложили ся ґрафічно дві букви, а то дійстно „ъ“ і „и“ або „і“, бо що би написати глагольске „ы“, треба поставити з лївого боку такий самий знак як на „ъ“ а побіч него з правого боку другий, такий самий як на „и“ або на „і“, значить ся, глагольска ґрафіка має на кирильске „ы“ навіть два способи писаня, в котрих незмінним єсть знак на „ъ“, она отже ще виразнїйше вказує на то, що межи буквами „ъ“ і „ы“ а вслїд за тим очевидно і межи відповідними тим буквам звуками була якась звязь. Етимольоґія учить, що так дійстно було. Виходить з того, що буква „ы“ мусїла первістно вимавляти ся трохи подібно до „ъ“ а трохи до „и“ і длятого одержала она не лиш подібний знак, але і місце в азбуцї коло тої букви, до котрої була зближена вимовою. З того виходить дальше, що буква „ы“ була первістно установлена лиш на основі фонетики (вимови) а не задля якоїсь етимольоґії і що єї так само як і букву „ъ“ міг лиш той правильно писати в словах, хто знав докладно єї вимову. Найлїпшим доказом на то єсть та обставина, що ми нинї, коли вже затратила ся первістна вимова тої букви і ми єї вимавляємо вже рівнозвучно з буквою „и“ не можемо мимо всякої етимольоґії установити докладного правила, де іменно єї треба писати і в многих случаях, коли хочемо наслїдувати давну правопись т. зв. етимольоґічну, мусимо хиба держати ся лиш звичаю.

О т. зв. йотованих буквах „є, ѣ, ю, я“ далось би також богато сказати і поставити доказ, що як з одної сторони они відповідали славяньскій вимові, як з другої сторони були уложені на взорець грецких букв. Ми скажемо лиш ось що: Той хто установляв азбуку для Славян, держав ся досить строго грецкого взірця і не придумав окремого знаку для звука, котрий ми нинї означаємо буквою „й“ (по латинї „j“) а котрий був і в первістній славяньскій мові, лиш заступив его на грецкий лад буквою „і“. То стало ся причиною, що деякі народи славяньскі і доси не мають в своїй азбуцї відповідної букви на той звук, а деякі як н. пр. Серби мусїли взяти его з латиньскої азбуки. Але вже в самім початку з браку букви на той звук показали ся трудности для славяньскої правописи. Щоби же не зривати з грецким способом писаня а рівночасно і увзглядняти славяньску вимову, придумано окремі знаки для тих подвійних звуків, котрі були сполучені зі звуком „й“. Ті подвійні, йотовані, звуки утворено зовсїм на такий сам лад, як подвійні грецкі ξ і ψ.

З того всего що доси сказано, виходить насамперед, що всяка правопись і у всїх народів з европейскою культурою, не єсть нїчим иншим, як лиш послїдним плодом сумішки всїляких правописий фонетичних, плодом, котрий рівночасно має в собі і зародки дальшої мішанини, бо він з одної сторони єсть формою для живої мови і мусить рівночасно з нею зміняти ся, з другої знов не перестане бути плодом мішанини, хиба що кождий нарід змінив би зовсїм і письмо і дотеперішний спосіб писаня, до чого знов нема анї так пекучої і наглої потреби анї не знайшлась би охота до того, бо розумне і консеквентне управильнене якої небудь з теперішних правописий може заспокоїти вимоги житя на довгі часи. Що же до первістної славяньскої правописи, то виходить із повисше сказаного, що она вже в своїм зародку вийшла так хаотичною, як може нїяка инша; до славяньскої фонетики прилучила ся ще й грецка правопись зі своїми питоменностями і витворила ся нова правопись, мішанина неясна і неконсеквентна а в наслїдок того і трудна та не податлива для дальшого розвою, через що лиш з великим трудом могла поступати за природним розвоєм живої мови. Тота нова, славяньска правопись мала в собі за богато чужого материялу, котрий, для живої мови був так добре як би й мерзеччиною. Не мало трудности і заколоту робив н. пр. брак букви на звук „й“, котрий заступано всїляко: то раз буквою „і“ на лад грецкий (на початку), то знов буквою „и“ (на кінци) то т. зв. йотованими буквами „я“, „є“ і др. Навіть „ижиця“ мусїла иноді виручати „й“. В

ро і сказав, що витрихом отворив двері від помешканя та поотвирав замки від столів, шаф і бюрок. Вкрадені предмети помагали єму продавати або заставляти вигнані ученики Ярошевский, Берский, Набиванець, Ліб і Кучерка, за що дістали заплату. Жубковскому дарував Радецкий два перстені і їздив з ним до Львова, де оба гуляли і тратили гроші з ледащими дівчатами.

— **Велика крадіж.** З Сеґедину доносять, що в Оравици невислїджені доси злодії украли зелізну касу, в котрій було 60.000 К. Гроші ті в зелїзній касї післав був заряд руху зелїзниць державних до виплати тамошній службі зелїзничій. Скринку з грішми зложено в ночи в бюрі руху на тамошнім двірци, а не минуло і пів години, як скринка з грішми щезла а злодія чи злодіїв і доси не можна було вислідати, хоч жандарми кинулись зараз шукати.

— **Померли.** Др Стефан Стефанович, властитель більшої посілости в Раранчу на Буковині, довголїтний посол до сойму і до ради державної, упокоїв ся в пятницю д. 28 вересня с. р. в Мерані, в 46 роцї житя. Покійник був з роду Врменин і дуже щиро завсїгди відносив ся до руского народа, а особливо до заступників руского народу в соймі і в раді державній, так, що єго всї уважали Русином. — **О. Юстин Ралько**, монах чина сьв. Василия В., парох в Голубици, залозецкого деканата, упокоїв ся в 54 роцї житя а в 30 роцї сьвященьства. В. е. п.!

Оповістка.

О. Слюсарчук, парох в Ключеві Великім (почта Печенїжин), подає до відомости що слїдує: Позаяк деякі ВЧ. ОО. Душпастирі замовляють книжку „Вечерня, єї значінє і псальми в ній поміщені“ в заряді друкарні ОО. Василиян в Жовкві, то заявляю, що сей заряд не займає ся розпродажею згаданої книжки, а весь наклад находить ся у мене самого. Я зневолений — задля призбираня фонду на печатане цілого обємистого діла — висилати по кілька примірників до поодиноких ОО. Душпастирів без замовленя; тож прошу уклінно, в мисль заохоти висказаної Іх Преосьвященьством Кир Андреєм в „апробатї на псалтир“ о ласкаве розширенє тої книжочки, в котрій читатель попри инше найде, именно псальми так розширені, що з повним розумінєм зможе ними Бога хвалити. — При сїй нагоді складаю ще подяку тим Преч. Отцям, котрі зараз по першім оголошеню в часописьмах поспішили замовити на день іспитів значну скількість примірників для роздачі в нагороду шкільній молодежи.

Телеграми.

Берлин 1 жовтня. До бюра Вольфа доносять з Шанґаю під датою 29 вересня: Цїсарева видала в Таяефу приказ, після котрого князї хіньскі, межи ними і князь Туан та другі достойники тратять своє достоіньство і мають бути укарані.

Шанґай 1 жовтня. Ґен. Вальдерзе приїхав до Тієнтціну.

Петербург 1 жовтня. Ґазета урядова оголосила телєґраму російского посла Ґірса з Таку, після котрого весь персональ посольский в наслїдок найвисшого приказу має перенести ся до Тієнціну.

Льондон 1 жовтня. Льорда Чемберлена вибрано в Бермінґемі; контркандидата не було. Доси звістно вибори з 64 округів де не було контркандидатів.

правописи церковної мови додано ще над букву „и“ значок на горі (слитну) і так виробило ся теперішнє „й“, з котрим і до нині не можемо дати собі ради, бо раз пишемо єго лиш яко малу букву, а за велику не хочемо уживати і пишемо н. пр. Іоан а читаємо Йоан, то знов уживаємо і за велику, або н. пр. раз пишемо „й“ перед „о“ другий раз уникаємо того, пишемо „ї“ замість „йі“, а давнїйше писали замісь „йо“ ще й „е“ з двома точками на горі. Ну, чей досить заколоту ізза одної букви! Серби позбули ся того заколоту в той спосіб, що ввели до своєї азбуки латиньске „j“. То пробовано і у нас але без успіху.

Тепер приходить ся нам ще відповісти на питанє: длячого ту мішанину всїляких правописий фонетичних називають „етимольоґічною“ правописию? Тут передовсїм треба пояснити само понятє етимольоґії.

„Етимольоґія єсть слово грецке, утворене з двох: „етимос“ (ἔτυμος) значить „правдивий“ або „дійстний“ і льоґос (λόγος) значить „слово“. Словом „етимольоґія“ називаємо науку, котра ставить собі за цїль доходити правди або дійстности в словах людскої мови, значить ся, шукає, звідки взяло ся якесь теперішнє слово якоїсь мови і який був єго правдивий або дійстний початок. Єсть то така сама наука як та, котра досліджує того, звідки взяв ся теперішний вид землї і який він був в самім початку, а котру називаємо ґеольоґією. З самого поняття етимольоґії видимо вже, що она безпосередно не стоїть в ніякій звязи в правописию і що етимольоґія то зовсїм щось иншого як правопись. Лиш той, хто не розуміє річи, може ті два поняття мішати з собою.

Етимольоґія то дуже займаюча наука. Дух людский, бачите, не має спокою; все хотїв би знати, все дослїдити, а мислячий чоловік питає ся при кождій нагоді: що то і звідки оно взяло ся? Кілько язиків на сьвітї, і звідки они взяли? Чи первістно була лиш одна мова і яка, чи було їх більше і як они порбили ся? Були навіть і такі цікаві, що хотїли знати, якою мовою говорили Адам і Ева в раю або якою мовою промавляв Господь Бог до Мойсея, коли на горі Синай давав єму свої заповіди. Цікавість чоловіка не дає єму спокою і він шукає навіть походженя людскої мови. А якжеж відшукати єго инакше як не по словах? Ба, але щоби шукати походженя слів, за мало одної мови; наука етимольоґії вимагає знаня богато язиків, не лиш сучасних, живих, але й мертвих, таких, котрими вже ніхто не говорить, а із сих послїдних знов не досить знати лиш греку і латину та церковний язик славяньский, але треба ще знати і еврейский, сирийский, старовавилоньский і староіндийский або санскрит і богато инших. Та з живими мовами можна би ще дати собі раду; тих можна би вивчити ся навіть і без книжки але труднійша річ з мертвими. Звідки тих научити ся? Отже ту помагає нам письмо, всїлякі старинні рукописи, написи на всїляких памятниках, треба знати ся не лиш на всїляких знаках уживаних в письмі але й на способах писаня, треба їх порівнувати з собою, слїдити, здогадувати ся і так остаточно вивчувати ся тих мертвих язиків, а вивчивши ся їх порівнувати з собою і доходити остаточно до своєї цїли.

Як видимо, то етимольоґія анї така проста анї легка річ, як комусь здає ся; она вимагає великого і глубокого знаня многих язиків і їх способів писаня. Длятого в справах етимольоґії можуть рішати лиш фахові знатоки сеї науки. Тимчасом у нас люди, що крім своєї мови знають ледви німецкий язик та головні основи грецкого і латиньского язика, уважають ся вже знатоками етимольоґії, а навіть ті, що ледви уміють читати і писати по свому, беруть ся говорити о етимольоґії, та о якійсь етимольоґічній правописи.

(Дальше буде.)

Рух поїздів зелїзничих

важний від 1-го мая 1900, після середнє-европ. год

Зі Львова

посп. відходить	особ. відходить	
		День
	6·25	До Лавочного, Мункача, Борислава
	6·30	„ Підволочиск, Одеси, Ковови
	6·35	„ Іцкан, Букарешту, Радівців
	6·30	„ Підволочиск з Підзамча
8·30		„ Кракова, Любачева, Орлова, Відня
	8·40	„ „ Відня, Хирова, Стружа
	9·00	„ Сколього, Лавочного від $^{1}/_{7}$ до $^{15}/_{9}$.
	9·15	„ Янова
	9·25	„ Підволочиск з гол. двірця
	9·35	„ Іцкан, Сопова, Бергомету
	9·53	„ Підволочиск з Підзамча
	10·20	„ Белзця, Рави, Любачева
	11·25	„ Янова від $^{1}/_{7}$ до $^{15}/_{9}$ в неділї і сьвята
1·55		„ Підволочиск з гол. двірця
2·08		„ „ „ Підзамча
	2·15	„ Брухович від $^{7}/_{5}$ до $^{10}/_{9}$ в неділї і сьвята
2·45		„ Іцкан, Гусятина, Керешмезе
2·55		„ Кракова, Відня, Хабівки
	3·05	„ Стрия, Сколього лиш від $^{1}/_{5}$ до $^{30}/_{9}$.
	3·15	„ Янова від $^{1}/_{5}$ до $^{15}/_{9}$.
	3·20	„ Зимноводи від $^{18}/_{5}$ до $^{16}/_{9}$.
	3·26	„ Брухович „ „ „ „
	3·30	„ Ярослава
		Ніч
12·50		До Кракова, Відня, Берлина
2·30		„ Іцкан, Констанциї, Букарешту
	4·10	„ Кракова, Хирова, Коросна
	7·48	„ Брухович від $^{7}/_{5}$ до $^{10}/_{9}$.
	6·10	„ Іцкан, Радовець, Кімполюнґа
	6·30	„ Кракова, Відня, Берна, Варшави а Орлова від $^{15}/_{6}$ до $^{15}/_{9}$.
	6·13	„ Янова від $^{1}/_{5}$ до $^{15}/_{9}$ в будні дни
	6·50	„ Лавочного Мункача Хирова
	7.25	„ Сокаля, Рави рускої
	7·10	„ Тернополя з гол. двірця
	7·33	„ „ „ Підзамча
	9·12	„ Янова від $^{1}/_{5}$ до $^{15}/_{9}$ в неділї і сьвята
	10·40	„ Іцкан, Гусятина, Радовець
	10·50	„ Кракова, Відня, Івонича
	11·00	„ Підволочиск, Бродів з гол. двірця
	11·23	„ „ Грималова з Підзамча

До Львова

посп. приходить	особ. приходить	
		День
	6·10	З Кракова
	6·20	„ Черновец, Іцкан, Станиславова
	6·46	„ Брухович від $^{7}/_{5}$ до $^{10}/_{9}$.
	7·10	„ Зимноводи „ „ „ „
	7·45	„ Янова (головний дворець)
	8·05	„ Лавочного „ „
	8·00	„ Тернополя на Підзамче
	7·40	„ „ „ гол. дворець
	8·15	„ Сокаля, Рави рускої
	8·50	„ Кракова, Відня, Орлова
	11·45	„ Ярослава, Любачева
	11·55	„ Іцкан, Черновець, Станиславова
	12·55	„ Янова на гол. дворець
1·35		„ Кракова, Відня
	1·15	„ Сколього, Хирова, а з Лавочного від $^{1}/_{7}$ до $^{15}/_{9}$.
1·45		„ Іцкан, Станиславова
2·20		„ Підволочиск на Підзамче
2·35		„ „ „ гол. дворець
	5·15	„ „ „ Підзамче
	5·40	„ „ „ гол. дворець
	6·00	„ Сокаля
	5·45	„ Кракова
5·55		„ Чернівців
		Ніч
	12·05	З Сколього, Калуша, Борислава
12·20		„ Черновець, Букарешту
2·31		„ Кракова, Відня, Орлова
	3·12	„ Підволочиск на Підзамче
	3·35	„ „ „ гол. дворець
	6·20	„ Іцкан, Підвисокого, Ковови
	9.23	„ Янова від $^{1}/_{5}$ до $^{31}/_{5}$ і від $^{16}/_{9}$ до $^{30}/_{9}$ що дня, а від $^{1}/_{6}$ до $^{15}/_{9}$ в неділю і сьвята
	7·34	„ Брухович від $^{7}/_{5}$ до $^{30}/_{6}$ і від $^{16}/_{8}$ до $^{10}/_{9}$.
	8·50	„ Брухович від $^{1}/_{7}$ до $^{15}/_{9}$ що день
8·40		„ Кракова, Відня, Любачева
	8·28	„ Янова від $^{1}/_{6}$ до $^{15}/_{9}$.
	9·45	„ Кракова, Відня, Пешту, Сянока
	10·00	„ Іцкан, Ковови, Підвисокого
	10·12	„ Підволочиск, Бродів, Копичинець
	10·30	„ „ на гол. дворець
	10·15	„ Лавочного. Хирова, Пешту

ЗАМІТКА. Пора нічна числить ся від 6-ої години вечером до 5-ої години 59 мінут рано. Бюро інформацийне ц. к. зелїзниць державних при ул. Красицких ч. 5

За редакцию відвічає: Адам Креховецкий

TYGODNIK MÓD I POWIEŚCI

Ілюстрована часопись для женщин.

БЕЗПЛАТНО

4 томи повісти

Клим. Юноши „Внучок“ — А. Мечника „Ованес Огана“ — К. Лясковского „Зужитий“ — Ст. Аріеля „Улуди“

за кождий чверть рік том

одержать як „ПРЕМІЮ” передплатники галицкі.

„TYGODNIK MÓD I POWIEŚCI“ в будучім 1900-тім, а в 42-ім році істнованя буде виходити під тим самим як доси літератским напрямом, з задержанєм і на будуче дотеперішного отрудництва в специяльних відділах видавництва.

MODY PARYSKIE

(2.000 рисунків і 12 великих аркушів з кроями і взірцями робіт жіночих) і

GOSPODARSTWO DOMOWE,

завдяки котрим наша часопись независимо від заспокоєня потреб ума образованої женщини, запевнює їй практичну хосенність ствердженої вартости.

Обітниць богатих на слова, заповідань уліпшень і реформ, якими визначують ся більше менше всї проспектові оголошеня, уникали ми доси з принципу. Тим менше могли би ми уживати їх тепер, коли читаюча публика відповіла на проявлений в Tygodnik-у напрям дїйстними доказами признаня, становлячими для редакциї цінну заохоту до постійности на обібраній дорозї.

Одинокою обітницею з нашої сторони, а радше сказавши, одиноким з'обовязанєм, яке приймаємо, єсть стояти і дальше на основі тих пересьвідчень, котрі нині вільно нам вже уважати тревалим звеном між часописию а читателями, а подаючи їм інформациї з проявів дїйстного житя, вибирати зпоміж них лише ті, яких вартість і вплив на суспільність власну або чужу признаємо. Ту задачу хочемо виповнити як доси без тїни упереджень, сторонничої ненависти і взгляду на личний інтерес.

То всьо, що вільно нам нинї сказати о дусї і напрямі нашої працї на будуще.

Не спускаючи з уваги печаливого і безперервного постійного забезпеченя сотрудництва нашої часописи, маємо сказати кілька слів о тім, що ми в відділї белетристики приготовили для „TYGODNIK-A MÓD I POWIEŚCI“ на будуючий рік.

Маєм запевнені працї: *Мариї Родзевичівної*, *Віктора Гомулицкого*, *Володислава Ст. Рей монта*, *Севера (Ігн. Мацїйовского)*, *Володислава Уминьского* і многих инших.

В відділї поезиї звістні читателям пера: *Казимира Глиньского*, *Миріяма*, *Лянгого*, *Ор-Ота* і инших, обіцяли нам свої твори на слідуючий рік.

Розпочинаємо рік 1900 двома творами повістевими:

Волод. Ст. Реймонта
повість п. з.:
І по многих днях. — І по многих лїтах....

Севера
повість п. з.:
Леґенда.

Услівя передплати разом з преміею:

У Львові і Кракові:

Чвертьрічно	1 зр. 80 кр.
Піврічно	3 зр. 60 кр.
Річно	7 зр. 20 кр.

В Галичинї з почтовою пересилкою;

Чвертьрічно	2 зр. 20 кр.
Піврічно	4 зр. 40 кр.
Річно	8 зр. 80 кр.

Редактор ЯН СКИВСКИЙ.

Передплату для ЛЬВОВА і ГАЛИЧИНИ приймає, числа оказові і проспекта даром висилає

Головна Аґенция і Експедиция „TYGODNIKA“ у Львові

Пасаж Гавсмана ч. 9 і всї книгарнї і контори письм.

З друкарнї В. Лозиньского — під зарядом В. І. Вебера. (Телефона число 569).